

Les ermites i el paisatge

L'aparició de la modernitat amb la seva valoració positiva del paisatge modificà el sentit que les ermites havien donat a la muntanya de Montserrat i transformà el significat donat a les ermites. Aquest canvi de perspectiva aparegué quan les ermites havien quedat força malmeses com a conseqüència de la Guerra del Francès.

La nova comprensió del paisatge fa que la muntanya, fins aquells moments considerada espai sagrat, lloc que emulava el desert dels primitius ermitans, era considerada ara un espai que podia ser llegit al marge de la comprensió de religiosa de l'entorn. La muntanya de Montserrat era bella, admirada per les seves formes i espais, entre els quals hi havien tretze ermites que evocaven el record del temps en el qual la muntanya fou considerada com la *Santa Muntanya*. Però aquest temps s'havia acabat.

És interessant l'observació que *Francesc Roma Casanovas* fa en la seva tesi doctoral sobre el valor afegit que els autors antics havien donat a les ermites com a llocs des d'on mirar. És cert que a la muntanya de Montserrat des de qualsevol indret pràcticament s'assoleixen unes vistes extraordinàries, però en les descripcions de les ermites des del Renaixement s'indica que, se bé la seva funció primordial era religiosa, un valor que tenen és que estan emplaçades en uns llocs que són miradors excepcionals. L'abat *Pedro de Burgos* deia de l'*ermita de Sant Joan*, que era «(...) de muy buena vista, y no de tan áspera entrada como las otras», com també tenien bona vista les de *Sant Jaume* i de *Sant Salvador*, tot i que «hablando ahora generalmente de las hermitas, quasi todas tienen muy buena vista (...)».

En el segle XVII es torna a insistir en el lligam que hi ha entre l'emplaçament de l'eremitori i les vistes. *Gregorio de Argaiz*, al 1677, descriu que *Sant Jeroni* és un lloc on hi ha dos miradors, aquesta expressió denota la importància del lloc com a punt des d'on mirar més enllà, tal com diu *Francesc Roma Casanovas*. *Gregorio de Argaiz* afirma que *Sant Jeroni* és un «(...) sitio (...) apacible, porque goza de los ayres mas puros de todo el monte. Tiene dos miradores; desde el mas alto donde se vé una Cruz, se descubre la mayor parte de Cataluña, y montes del Reyno de Aragon, y de Valencia, con las Islas de Mallorca, y Menorca. Y puede el Peregrino que aquí llega, dar por bien empleada la fatiga del camino. Y si quisiere

ir à cavallo hasta allí, podrá; pues todo el camino es una apacible jardin». Sembla que *Gregorio de Argaiz* estigui afirmant que només per fruir de la vista des del cim de *Sant Jeroni* ja valia la pena que els pelegrins hi pugessin. Per confirmar la importància que en aquestes descripcions es donava al fet de la vista el mateix *Gregorio de Argaiz* comenta el canvi d'emplaçament de l'*ermita de Santa Magdalena*, segons ell causat en part per raons de visió. Veritat o no, el cert és que per *Argaiz* la vista resulta un valor apreciatiu de la idoneïtat on edificar una ermita. Aquesta consideració també la manifesta al valorar positivament les vistes que es tenen des de *Sant Onofre*, *Sant Joan* i *Sant Jaume*.

Pels llocs privilegiats on estaven les ermites esdevingueren centres de recreació dels monjos. L'any 1745 el pare Abat advertia a la comunitat que, si bé els monjos podien pujar a les ermites per descansar calia seguir mantenint l'esperit de vida de clausura i no passejar-se per la muntanya. En aquella època els monjos gaudien del permís per pujar a dormir a qualsevol ermita. Diverses actes de visitadors de l'ordre benedictina expliquen aquesta costum i demana una certa contenció en l'ús de les ermites com espais de recreació. Per això, a fi de resoldre aquesta situació es proposà fer servir l'*ermita de la Santíssima Trinitat* com a lloc per acollir algun monjo que hi volgués sojornar alguns dies. Com a resultat d'aquesta recomanació el pare Abat decidí que en aquesta ermita, a més de l'ermità, i visqués una persona per atendre aquest acolliment d'estadants.

Retorn inici del capítol [Ermites i vida eremítica](#)

Següent secció: [Edificació interior de les ermites](#)